

TEZAURUL DE LA DRIDU-SNAGOV, JUD. IALOMIȚA ȘI UNELE ASPECTE ALE CIRCULAȚIEI MONETARE ÎN ȚARA ROMÂNEASCĂ ÎN SECOLUL AL XVII-LEA

Ana-Maria Velter, Constanța Știrbu

În anul 1986 în colecția Muzeului Național de Istorie a României a intrat un lot de monede de argint descoperit cu prilejul săpăturilor efectuate la barajul de pe raza comunei Dridu-Snagov. Între anii 1981-1987 pe teritoriul comunelor Dridu și Fierbinți-Târg a fost creat un lac de acumulare cu o suprafață de 90 de ha¹. Tezaurul a fost descoperit în apropiere de lacul de acumulare din afara satului Dridu, nu departe de albia râului Prahova. Era depozitat într-un vas de pământ de 17 cm înălțime, acoperit cu un capac de metal, vas care se păstrează la Poliția din comuna Dridu². Nu cunoaștem dacă inițial numărul monedelor a fost mai mare.

Acest lot păstrat la Muzeul Național se compune din 28 de monede din argint cu valoare ridicată - taleri și reali - emise între anii 1599/1621-1621/1665 și anume: Austria 2 taleri - Ferdinand al II-lea 1625, Arhiducele Leopold 1632; I.R.G. / Brandenburg 1 taler - Georg Wilhelm 1634; Provinciile Unite ale Țărilor de Jos 14 taleri-leu - Friesland (f.a.), Utrecht 1625, Westfriesland 1635, 1636, 1637 (2), 1638, Geldern 1637, 1644, 1643 (2), Zwolle 1644, 1648 (2); Spania 11 monede de 8 reali: Felipe al III-lea - înainte de 1616 Potosi (1), 1620 sau 1621 Sevilla (1); Felipe al IV-lea - 1622-1661 Mexic (1), 1631-1632 Peru (1), înainte de 1627 Sevilla (1), 1624-1648 Sevilla (2); Felipe al III-lea sau Felipe al IV-lea - 1606-1661 Mexic (1), 1599-1621 sau 1624-1648 Sevilla (1), 1600-1665 Spania sau colonii (2)³. Cele 28 de monede acoperă o perioadă de 44/66 de ani. Din păcate, datorită stării precare de conservare, ne este dificil a desemna cea mai timpurie emisiune a lotului nostru. Aceasta ar fi un exemplar de 8 reali, din păcate nesigur, emis de Felipe al III-lea sau Felipe al IV-lea, între 1599-1621 sau 1624-1648 în monetăria de la Sevilla. Dacă este o emisiune din vremea lui Felipe al III-lea (1599-1621) atunci este cel mai timpuriu exemplar; dacă însă este din perioada lui Felipe al IV-lea (1624-1648), atunci întâietatea le-ar reveni altor trei exemplare, în ordine cronologică - 8 reali Felipe al III-lea sau Felipe al IV-lea 1600-1665 Spania sau colonii, 8 reali Felipe al III-lea sau Felipe al IV-lea 1606-1661 Mexic, sau 8 reali Felipe al III-lea înainte de 1616 Potosi. Această incertitudine plasează începutul acumulării tezaurului mai degrabă în al doilea deceniu al veacului al XVII-lea, dând prioritate celui mai sigur exemplar - moneda de 8 reali emisă în timpul lui Felipe al III-lea, înainte de 1616, în monetăria de la Potosi. Situația este aceeași și pentru cel mai târziu exemplar. În acest caz avem de optat între 8 reali Felipe al III-lea sau Felipe al IV-lea 1600-1665 Spania sau colonii și 8 reali Felipe al IV-lea 1622-1661 Mexic. În oricare dintre cele două situații micul depozit se încheie în cel de-al șaselea deceniu al secolului al XVII-lea.

¹ *Marele dicționar geografic al României*, vol. I, București, 1901, pp. 253-254; D. Ghinea, *Enciclopedia geografică a României*, București, vol. I, 1996.

² Mulțumim și pe această cale domnului dr. Virgil Ștefan Nițulescu pentru informațiile date.

³ Vezi catalogul.

Compoziția tezaurului nostru este obișnuită pentru depozitele monetare din această perioadă, când pe piața internă a țărilor române circulau în mod curent monedele de argint cu valoare mare. Așa cum am avut prilejul să arătăm și cu alte ocazii⁴, talerii au pătruns pe piața monetară românească în a doua jumătate a secolului al XVI-lea pe diferite căi: comerciale, militare, politice. Din deceniul al optelea al acestui secol încep să pătrundă și realii spanioli. Odată cu afluxul argintului american și transformarea monedei în marfă, apare și capitalul politic. Aceste aspecte ale politicii economico-financiare iau amploare în secolul al XVII-lea, când Imperiul Otoman și țările dependente de acesta sunt alimentate cu cantități importante de reali și taleri.

Spre deosebire de veacul anterior, în secolul al XVII-lea pe piața monetară a Țării Românești întâlnim, într-o cantitate mai redusă, monedele provenite din ținuturile germano-austriece. În această epocă, îndeosebi din a doua decadă a secolului, predomină monedele emise în Provinciile Unite ale Țărilor de Jos (talerii-leu), precum și realii proveniți din regatul Spaniei și coloniile acestuia. Fenomenul, la o scară mult redusă, îl întâlnim și în tezaurul de la Dridu-Snagov și, evident, în depozitele conținând monede cu valoare ridicată din acest veac. Astfel, de pe teritoriul Țării Românești, din totalul de 36 de tezaure și 10 descoperiri izolate datând din secolul al XVII-lea și cuprinzând monede de argint cu valoare ridicată, exemplarele aparținând ținuturilor austriece sunt semnalate numai în 12 tezaure și 4 descoperiri izolate. Potrivit analizei acestor depozite, cantitatea monedelor austriece este destul de redusă, iar ultimul an de emisie este 1632. Din teritoriile germane, monedele de argint cu valoare ridicată sunt semnalate pe teritoriul Țării Românești în 22 de tezaure. Dintre acestea 4 tezaure⁵ au în compoziția lor orți emiși în Brandenburg de Georg Wilhelm între anii 1621-1625 și doar într-un singur tezaur - cel de la Dridu-Snagov - există un taler aparținând aceluiasi emitent, datând din 1634⁶.

Pătrunderea talerilor din ținuturile germano-austriece pe piața monetară a Țării Românești s-a produs pe mai multe căi și direcții. Astfel, pe cale comercială ele proveneau din contactul direct al negustorilor și producătorilor români cu piețele din lumea germană, contact posibil datorită apropierii geografice și mai ales a existenței traficului dunărean ce lega Țara Românească de Europa Centrală și de Vest. Câteva exemple în acest sens ni se par sugestive: domnitorul Matei Basarab însuși intervenea la data de 14 august 1641 pe lângă palatinul Eszterhazy pentru a-i îlesni omului său «cumpărarea de lucruri bisericești, rugându-l să-l ajute, dându-i și căruță la nevoie⁷; Mihai Vodă Pătrașcu, într-o scrisoare adresată lui Caspare Luppay de Zambor, consilierul Cameral al Ungariei, îi solicita acestuia informații despre ce au făcut oamenii veniți din Țara Românească cu sare după descărcarea ei în Cămara din Pozsony (Bratislava)⁸. Același Mihai Pătrașcu adresându-i-se împăratului Ferdinand al III-lea în anul 1646, solicita scutire de vamă pentru mărfurile cumpărate pe seama lui Matei Basarab la Nürnberg, Viena și aiurea. Pe spatele acestui document se face

⁴ Constanța Știrbu, Ana-Maria Velter și E. Păunescu, *Circulația talerilor în sec. XVI-XVII în Țara Românească. Problema falsurilor (tezaurul de la Urziceni, jud. Ialomița)*, în CN, 6, 1990, pp. 163-184; Constanța Știrbu și Ana-Maria Velter, *Unele aspecte ale circulației talerilor în Moldova (Tezaurul de la Tanacu, jud. Vaslui, sec. XVII)*, în ActaMM, XII-XIV, 1990-1992, 1992, pp. 401-418; Eadem, *La circulation des monnaies en argent des Pays-Bas sur le territoire des Principautés Roumaines aux XVIe et XVIIe siècles*, în *Actes du XIe Congrès International de Numismatique*, vol. III, Louvain-la-Neuve, 1993, pp. 47-60; Eadem, *Tezaurul de la Săpoca, jud. Buzău*, în Musaios, 4, 1994, I, pp. 343-365; B. Murgescu, *Circulația monetară în Țările Române în secolul al XVI-lea*, București, 1996; Constanța Știrbu și Ana-Maria Velter, *Tezaurul de la Pietrele, București*, 1996; Eadem, *La circulation des monnaies en argent a haute valeur des états, des villes et des autorités ecclésiastiques allemands sur le territoire roumain aux XVIe et XVIIe siècles*, în *Actes du XIIe Congrès International de Numismatique*, Berlin, 2000, pp. 1441-1448; Ana-Maria Velter, *Talerul-leu – precursorul monedei naționale a României moderne*, în *130 de la crearea sistemului monetar românesc modern*, București, coord. M. Isărescu, 1997, pp. 289-293; Ana-Maria Velter și G. Cuturea, *Monede spaniole descoperite în Dobrogea*, în *Istro-Pontica – Muzeul tulcean la a 50 aniversare*, Tulcea, 2000, pp. 573-580; Ana-Maria Velter și Constanța Știrbu, *Circulația în Țările române a monedelor de argint cu valoare ridicată emise de statele, orașele și forurile eclesiastice germane, în perioada secolelor XVI-XVII*, în CN, 8, 2002, pp. 273-308; Eadem, *Relații economice ale Țărilor române cu Spania; circulația monedelor de argint cu valoare ridicată emise de coroana spaniolă pe teritoriul Țărilor Române în secolele XVI-XVII*, în RdI, 15, 2004, 1-2, pp. 151-190.

⁵ Găinești, jud. Dâmbovița; Guruieni, jud. Teleorman; Curtea de Argeș, jud. Argeș și Gârăgău, jud. Teleorman.

⁶ Constanța Știrbu și Ana-Maria Velter, *La circulation des monnaies en argent à haute...*, pp. 1235-1236.

⁷ A. Veress, *Documente privitoare la Istoria Ardealului, Moldovei și Țării Românești*, vol. X (1637-1660), București, 1938, p. 99, doc. 57.

⁸ *Ibidem*, pp. 222-223, doc. nr. 142.

observația că mărfurile veneau pe Dunăre - candelabre, mătăsuri, foi de aur pentru tablouri, hârtie de scris, pipe, ace, pistoale⁹.

O altă direcție de pătrundere a talerilor austrieci și germani, tot pe cale comercială, era prin intermediul Transilvaniei. În această perioadă a secolului al XVII-lea în circulația monetară a Principatului transilvănean, pe lângă monedele mărunte, predomină moneda austriacă de argint cu valoare ridicată – talerul imperial, alături de alți taleri ai statelor germane. Într-un act dat la 18 martie 1659 de Mihnea al III-lea, acesta acorda «*celor ce fac negoț brașovenesc în țara domniei mele*» scutire de «*împrumutul negustoresc și de schimbul banilor*»¹⁰. Așadar, monedele ce circulau în Transilvania erau primite pe piața Țării Românești. Pe de altă parte, negustorii munteni făceau comerț liber în Principat: astfel, boierul Gheorghe Băleanu din satul Băleni, fost mare ban, vindea la Brașov «*râmători aduși de la Băleni*»¹¹. La 5/15 octombrie 1659 a fost încheiat de către 28 de boieri din Dâmbovița un tratat cu principele Transilvaniei Gheorghe Rakoczi al II-lea, tratat care la punctul 2 prevedea: «*... Negoțul se poate face liber și sigur de amândouă părțile, la vâmi, la tricesimatori, la porturi și la vaduri să ia numai tributul obișnuit...*»¹².

O a treia direcție de pătrundere a talerilor în chestiune, tot pe cale comercială, era din sudul Dunării, datorată comerțului de tranzit. Circulația era în ambele sensuri: din sud, prin Țara Românească, spre Transilvania și de acolo spre Nord și Vest și invers. Astfel, la 1644 Vasile Sârbu ot Nicopole trece prin Țara Românească cu marfă spre Brașov și Bălgrad. În 1650 sașii fac drumuri permanente în sudul Dunării aducând ca marfă saci cu orez, linte, piatră acră, etc.¹³. La 15 august 1665 Körösi din Constantinopol îi scrie principelui Rakoczi al II-lea să cumpere vite de la Abrud și să le vândă cu 10 taleri lui Ahmed-aga din Constantinopol și «*va face bun câștig*»¹⁴.

Pătrunderea talerilor proveniți din teritoriile germano-austriece s-a petrecut și pe cale militară. Pe de o parte, frecvențele conflicte austro-otomane au antrenat puternic și oștile țărilor române, pământul acestora din urmă devenind adeseori teatrul confruntărilor armate. Pe de altă parte, cererile de sprijin - în bani sau în soldați - ale domnilor țărilor române, îndreptate către mai marii epocii, precum și diversele tratate și convenții de asistență militară încheiate între principii români, reprezentau și ele surse sigure de monede de argint cu valoare ridicată.

Menționăm în acest sens cateva exemple: ajutorul dat lui Radu Șerban, domnul Țării Românești (1602-1611), de trupele generalului Basta, aflat în slujba Imperiului Habsburgic, pentru ocuparea tronului și pentru obținerea victoriei de la Ogretin și Teišani împotriva oștilor moldo-tătare¹⁵. De asemenea, convenția încheiată în anul 1613 între Radu Mihnea și Gabriel Bathory, prin care cei doi își acordau reciproc ajutor militar și financiar¹⁶, sau tratatul semnat în 1659 la Târgu Mureș dintre principele Transilvaniei Gheorghe Rakoczi al II-lea și domnul Țării Românești Mihnea al III-lea¹⁷.

O altă categorie de monede de argint cu valoare ridicată prezentă în tezaurul de la Dridu este aceea a talerilor-leu. Analiza depozitelor monetare din secolul al XVII-lea ne-a relevat faptul că majoritatea acestora cuprind taleri proveniți din Țările de Jos. Așa cum am mai avut prilejul să arătăm și cu alte ocazii¹⁸, în acest secol în Europa au existat două zone economico-politice importante în care talerii-leu au jucat un rol deosebit, atingând un adevărat triumf: în zona Mării Baltice și în zona Mării Mediteraneene. Acestea și sunt principalele regiuni din care se îndreaptă talerii-leu spre ținuturile românești. În Țara Românească ei pătrund pe de o parte prin nord, aduși ori din Transilvania, respectiv din Europa Centrală, sau din Polonia, via Moldova, ajungând aici din

⁹ *Ibidem*, pp. 193-195, doc. 117.

¹⁰ Șt. Meteș, *Relațiile comerciale ale Țării Românești cu Ardealul până în veacul al XVIII-lea*, Sighișoara, 1920, p. 169.

¹¹ *Ibidem*, p. 168, nota 1 și p. 170.

¹² *Ibidem*, p. 170.

¹³ *Ibidem*, p. 166.

¹⁴ *Ibidem*, p. 193.

¹⁵ E. Denize, *Relațiile româno-spaniole în prima jumătate a secolului al XVII-lea*, în RdI, 42, 1989, 5, p. 489; Idem, *Români și spanioli de-a lungul veacurilor*, Aalborg, 2001, pp. 28-29.

¹⁶ N. Iorga, *Studii și documente cu privire la istoria românilor*, 4, București, 1903, p. 116.

¹⁷ *Monumenta Comititalia Regni Transsylvaniae. Erdélyi országyűlési emlékek*, vol. XII, Budapest, 1886, pp. 373-415; vezi și Al. Ciorănescu, *Domnia lui Mihnea III (Radu Mihnea) 1658-1659*, București, 1936, pp. 111-112.

¹⁸ Vezi *supra*, nota nr. 3.

teritoriile Baltice sau din ținuturile rusești. Pe de altă parte talerii-leu sosesc din sud, prin Balcani, pe cale terestră, aduși de negustorii greci, bulgari, aromâni, turci, evrei, raguzani, etc., ori pe cale fluvială și maritimă, pe linia Dunării sau a Mării Negre, aduși în principal de negustori italieni, raguzani, olandezi, turci, greci s.a. În acest sens o seamă de știri din epocă semnalează prezența negustorilor olandezi la Dunărea de Jos, unde, cum am mai avut prilejul să arătăm, aceștia dispuneau la Galați de un antrepozit pentru depozitarea mărfurilor și aveau un corespondent permanent la Chilia¹⁹. Negustorii raguzani utilizau atât drumurile de uscat, cât și pe cele maritime, având centre proprii atât în marile orașe, cât și la gurile Dunării: Babadag, Isaccea și Chilia²⁰. Negustorii venețieni aveau un consul propriu la Chilia, care se ocupa de afacerile celor ce veneau cu sau după mărfuri în aceste ținuturi²¹, iar negustorii polonezi, care voiau să facă negoț în schela Chiliei, erau scutiți de plata haraciului cu condiția de a nu fi venit să ia pamânt în posesiune²², etc.

Cum deja este bine cunoscut, talerii-leu au intrat în circulația bănească a Țării Românești încă de la sfârșitul secolului al XVI-lea, dar pătrunderea lor în cantitate mai mare s-a petrecut după 1620. Ei au devenit în scurtă vreme dominanți în circulația bănească, atingând apogeul începând cu decada a treia a secolului al XVII-lea, în timpul domniei lui Matei Basarab. Această preponderență se reflectă și în faptul că acum a fost introdus «birul talerului»²³, strângătorii acestei dări – «leuași», «talași»²⁴ - împrumutând numele acestei monede.

Compoziția tezaurului de la Dridu demonstrează și ea preponderența monedelor provenind din Provinciile Unite ale Țărilor de Jos în comparație cu alte categorii de taleri. Majoritatea talerilor-leu sunt bătuți între anii 1629-1648, doar unul singur, emis de Friesland, este fără milesim²⁵, ceea ce înseamnă că a fost bătut la sfârșitul secolului al XVI-lea²⁶.

Analizând tabelul I - ce ilustrează talerii-leu aflați în tezaurul de la Dridu - și tabelul II - care repertorizează talerii-leu din depozitele din secolul al XVII-lea descoperite pe teritoriul Țării Românești - observăm că cel mai mare număr de piese provine din monetăriile de la Geldern și Westfriesland. Fenomenul este o urmare a faptului că ambele provincii au emis în epocă o cantitate mai mare de taleri-leu și într-o perioadă mai îndelungată de timp față de celelalte provincii²⁷. La Zwolle, așa cum se poate vedea și în tabelul II, până în anul 1633 au fost emise nominaluri de 28 stuiveri și numai după acest an au fost bătuți și taleri-leu²⁸. Aceștia din urmă îi regăsim destul de frecvent și în majoritatea tezaururilor din România ce cuprind taleri-leu, inclusiv în tezaurul de la Dridu.

¹⁹ P. Cernovodeanu, *Comerțul țărilor române în secolul al XVII-lea*, în Rdl, 6, 1980, p. 1082.

²⁰ M. Maxim, *Un tezaur otoman din secolul al XVII-lea descoperit la Nalbant, jud. Tulcea*, în CN, 6, 1996, p. 207.

²¹ M. Berindei, *Les Venitiens en mer Noire XVI-XVII siècles. Nouveaux documents*, în Cahiers du Monde russe et soviétique, 33, 1989, 3-4, pp. 207-224; Șt. Andreescu, *Problema închiderii Mării Negre la sfârșitul secolului al XVI-lea și în prima jumătate a secolului al XVII-lea*, în vol. *In honorem Paul Cernovodeanu*, București, 1998, p. 138.

²² T. Gemil, *Relațiile Țărilor Române cu Poarta Otomană în documente turcești (1601-1712)*, București, 1984, pp. 268-269, doc. 119.

²³ D. Mioc, *Reforma fiscală din vremea lui Matei Basarab*, în Studii, 12, 1959, pp. 53-83; N. Stoicescu, *Matei Basarab*, București, pp. 61, 70, 171.

²⁴ *Catalogul documentelor moldovenești din Arhiva Istorică Centrală a Statului. Direcția Generală a Arhivelor Statului din Republica Socialistă România*, vol. III, (1653-1675), București, 1968, p. 62, doc. 189, p. 308, doc. 1425, p. 91, doc. 332, p. 438, doc. 2084, pp. 514-515, doc. 2486.

²⁵ Pentru a ilustra mai elocvent cele afirmate de noi, dăm în tabelul II o listă a tezaururilor din secolul al XVII-lea descoperite în Țara Românească ce conțin monede emise de Țările de Jos, desfășurate pe ani de emisie și locul de batere.

²⁶ A. Delmonte, *Le Benelux d'argent*, Amsterdam, 1967, p. 199, nr. 850. Pentru activitatea monetărilor din Țările de Jos, vezi și *Officiële Catalogus Zilveren Munten*, vol. I și II, Amsterdam, 1981.

²⁷ *Officiële Catalogus...*, vol. I, p. 42, pentru activitatea monetărilor din Westfriesland și p. 64 pentru cele din provincia Geldern.

²⁸ *Ibidem*, vol. II, pp. 144-148

Tabelul I

Talerii-leu emiși de Provinciile Unite ale Țărilor de Jos aflați în tezaurul de la Dridu-Snagov, grupați pe locul de emitere

Nr. crt.	Monetărie	Nominal	Datare
1.	Friesland	Taler-leu	f.a.
2.	Utrecht	Taler-leu	1629
3.	Westfriesland	Taler-leu	1635, 1636, 1637 (2), 1638.
4.	Geldern	Taler-leu	1637, 1643 (2), 1644
5.	Zwolle	Taler-leu	1644, 1648 (2)

Tabelul II

Monedele Provinciilor-Unite ale Țărilor de Jos grupate pe locul de emitere, aflate în depozitele din secolul al XVII-lea descoperite pe teritoriul Țării Românești

Nr. tezaur	Monetărie	Tezaur	Nominal	Datare
	Friesland			
1.		Spătărei, com. Furculești, jud. Teleorman, 1581-1629	30 stüveri	1618
2.		Pietrele, com. Băneasa, jud. Giurgiu, 1468/1481-1665	Taler-leu	1610
3.		Dridu-Snagov, jud. Ilfov, 1598/1621-1621/1665	Taler-leu	f.a.
4.		Curtea de Argeș, jud. Argeș, 1576-1679	Taler-leu	1644
	Utrecht			
1.		Săpoca, jud. Buzău, 1598-1641	Taleri-leu	1639, 1640, 1641 (2)
2.		Morunglav, jud. Olt, 1576-1649	Taleri-leu	1623, 1638, 1644, an ilizibil.
3.		Prunaru, jud. Teleorman, 1661	Taler-leu	1661
4.		Dridu-Snagov, jud. Ilfov, 1598?/1621-1621/1665	Taler-leu	1629
5.		Pietrele, com. Băneasa, jud. Giurgiu, 1468/1481-1665	Taleri-leu	1643, 1644
6.		Urziceni I, jud. Ialomița, 1548-1667	Taler-leu	1661 fals
7.		Oltenița - împrejurimi, jud. Călărași, 1589-1603/1667	Taler-leu	1647
8.		Târgoviște III, jud. Dâmbovița, 1614-1660/1667	Taler-leu	1614
9.		Curtea de Argeș, jud. Argeș, 1576-1679	Taleri-leu	1614, 1644
10.		Gărăgău, jud. Teleorman, 1608/1624-1681	Taler-leu	1617
11.		Târgoviște II, jud. Dâmbovița, 1579-1693	Taler-leu	1618
	Westfriesland			
1.		Săpoca, jud. Buzău, 1598-1641	Taleri-leu	1605, 1624, 1633, 1634, 1636, 1637, 1638, 1639, 1640 (2), 1641 (2)

			½ taleri-leu	1616,1623
2.		Drăgșani, com. Drăgșenei, jud. Teleorman., 1648	Taleri-leu	1648
3.		Morunglav, jud. Olt, 1576-1649	Taleri-leu	1623, 1640, 1646 (2)
4.		Verguleasa, jud. Olt, 1445/1492-1659	Taleri-leu	1644 (2)
5.		Dridu-Snagov, jud. Ilfov, 1598/1621-1621/1665	Taleri-leu	1635, 1636, 1637 (2), 1638
6.		Pietrele, jud. Ilfov, 1468/1481-1665	Taleri-leu	1617 (3), 1620, 1623
7.		Târgoviște, III, jud. Dâmbovița, 1614-1660/1667	Taleri-leu	1642
8.		București, str. Baicului, 1468/1490-1670	Taleri-leu	1670
9.		Curtea de Argeș, jud. Argeș, 1576-1679	Taleri-leu	1631 contramarcă, 1651, 1662
10.		Gărăgău, com. Vârtoapele, jud. Teleorman, 1608/1624-1681	½ Taleri-leu	1635, 1640
11.		Târgoviște II, jud. Dâmbovița, 1579-1693	Taleri-leu	1639
	Zwolle			
1.		Piua Petri, jud. Călărași, 1531-1623	28 stüveri	1618,1621
2.		Săpoca, jud. Buzău, 1598-1641	Taleri-leu	1637 (2), 1639 (3)
3.		Morunglav, jud. Olt, 1576-1649	Taleri-leu	1649
4.		Vlădeni, com. Dărmănești, jud. Dâmbovița, 1575-1637/1657	28 stüveri	1637-1657
5.		Dridu-Snagov, jud. Ilfov, 1598/1621-1621/1665	Taleri-leu	1644, 1648 (2)
6.		Verguleasa, jud. Olt, 1445/1492-1659	Taleri-leu	1639
			½ Taleri-leu	1639
7.		Pietrele, com. Băneasa, jud. Giurgiu, 1468/1481-1665	Taleri-leu	1641,1644
8.		Târgoviște III, jud. Dâmbovița, 1614-1660/1667	½ Taleri-leu	1641
9.		Crovu, com. Odobești, jud. Dâmbovița, 1580-1674	Taleri-leu	1632, 1633, 1639
10		Guruieni, com. Măgura, jud. Teleorman, 1626-1675	28 stüveri	1612-1619
11		Curtea de Argeș, jud. Argeș, 1576-1679	28 stüveri	1612-1619 (3), 1679
12.		Gărăgău, com. Vârtoapele, jud. Teleorman, 1608/1624-1681	28 stüveri	1621
	Geldern			
1.		Săpoca, jud. Buzău, 1598-1641	Taleri-leu	1613, 1633, 1636, 1639, 1640 (5), 1641 (2)
			½ Taleri-leu	1616, 1623
2.		Morunglav, jud.Olt, 1576-1649	Taleri-leu	1632, 1640, 1643, 1648
3.		Verguleasa, jud. Olt, 1545/1592-1659	Taleri-leu	1639, 1641, 1648
4.		Urziceni, jud. Ialomița, 1548-1664	Taleri-leu	1647

5.		Zlotești, com. Tătăraști, jud. Teleorman, 1598/1621-1621/1665	Taleri-leu	1633, 1641
6.		Dridu-Snagov, jud. Ilfov, 1598/1621-1621/1665	Taleri-leu	1637, 1643 (2), 1644
7.		Pietrele, com. Băneasa, jud. Giurgiu, 1468/1481	Taleri-leu	1610, 1639, 1640, 1643, 1646
8.		Crovu, com. Odobești, jud. Dâmbovița, 1580-1674	Taler leu	1648
9.		Guruieni, com. Măgura, jud. Teleorman, 1626-1675	Taler-leu	1643
10.		Curtea de Argeș, jud. Argeș, 1576-1679	Taler-leu	1635
11.		Gărăgău, com. Vârtoapele, jud. Teleorman, 1608/1624-1681	½ Taler-leu	1616
12.		Târgoviște II, jud. Dâmbovița, 1579-1693	Taler-leu	1640

O caracteristică generală a tezaurelor cuprinzând taleri-leu descoperite pe teritoriul României este firava cantitate a talerilor-leu bătuți în provincia Friesland. Aceste emisiuni însumează numărul cel mai mic de exemplare. De altfel, emisiunile de taleri-leu ale atelierului din Leuwarden ale acestei provincii au durat numai o scurtă perioadă de timp - între anii 1606-1653²⁹. Un alt parametru al acestor depozite este faptul că majoritatea emisiunilor de taleri-leu se grupează între deceniile trei și cinci ale veacului al XVII-lea, deși ei vor continua să circule și în deceniile următoare, fiind întâlniți chiar și în descoperirile monetare din secolul al XVIII-lea. Fenomenul are la bază cererea de monede cu valoare ridicată pe piața Imperiul Otoman în secolul al XVIII-lea, fapt ce are reverberații și în țările române. În acest din urmă spațiu, îndeosebi în timpul și după domnia lui Matei Basarab, o bună parte din peșcheșuri, confirmări de domnie și chair haraciul țării erau plătite în taleri, cu precădere în taleri-leu³⁰ sau reali.

Imperioasa necesitate de numerar, care trebuia dăruit sultanului pentru confirmarea numirii în domnia țării, i-a obligat pe mulți pretendenți la tron să recurgă la împrumuturi de la mari negustori sau cămătari. Plata acestor împrumuturi era efectuată în mod obișnuit după ocuparea tronului de către domnii nou numiți. Mihnea al III-lea, de exemplu, după ce ajunge domn în Țara Românească, arendează venitul ocnelor și vămilor, în valoare de 14.176 de taleri pe an, unor evrei din Constantinopol - Muceaciu și Ibrahim Celebi - cărora le datora 35 de punți³¹. Îndeosebi din a doua jumătate a secolului al XVII-lea o seamă de creditori și negustori însoțesc în țările române pe proaspeții domnitori ori pe marii boieri care se împrumutaseră de la ei. O parte din aceștia s-au stabilit în Țara Românească, ocupându-se cu precădere de schimbul și negoțul cu bani. În București - oraș situat nu foarte departe de comuna Dridu, în 1632 de exemplu, așa cum menționa solul suedez la Constantinopol, Paul de Strassburg, «toate drumurile și pietele orașului erau pline de mărfuri scumpe pe care le expuseseră spre vânzare negustori italieni, greci, români, turci și sârbi»³².

În fine, ultima categorie de monede aflată în tezaurul de la Dridu-Snagov este aceea a emisiunilor Coroanei Spaniole. Acestea sunt reprezentate de un număr de 11 reali spanioli emiși în secolul al XVII-lea de către Felipe al III-lea și Felipe al IV-lea, în monetăriile din Sevilla,

²⁹ *Ibidem*, pp. 168-170.

³⁰ T. Gemil, *Relațiile țărilor române cu Poarta otomană în documente turcești (1601-1712)*, p. 273, doc. nr. 122, (anii 1649-1650); p. 360, doc. 169 din 21 oct. 1680, p. 362, doc. 171 din 1 oct. 1681, pp. 452-454, doc. 220 din 15 oct. 1700, 16 mai 1701.

³¹ Șt. Meteș, *Relațiile comerciale ale Țării Românești cu Ardealul până în veacul al XVIII-lea*, Sighișoara, 1920, p. 170; V. Eskenasy, *Izvoare și mărturii referitoare la evreii din România*, II/1, București, 1988, pp. 110-111, doc. 149; Lya Benjamin, *Evreii din România în texte istoriografice. Antologie*, București, 2002, p. 434, nota 143.

³² *Călători străini în Țările Române*, vol., 1973, p. 643; N. Stoicescu, *Matei Basarab*, București, 1982, p. 53; *Istoria Românilor*, vol. V, p. 462.

Potosi și Mexic. Starea lor mediocră de conservare, ca și faptul că multe exemplare sunt tăiate pe margine, au făcut anevoioasă o identificare precisă a lor.

Faptul că o bună parte din realii spanioli prezenți în descoperirile monetare de pe teritoriul țării noastre sunt într-o stare nesatisfăcătoare de conservare - multe dintre exemplare fiind uzate, neglijent imprimate, martelate, îndoite sau tăiate pe margine - alături de lipsa unor cataloage de specialitate, au făcut ca o bună parte din tezaurele cuprinzând monede spaniole, aflate în patrimoniul muzeelor sau în colecțiile particulare, să nu poată fi încă în totalitate puse în circuitul științific. Din datele publicate până în prezent, referitoare la descoperirile monetare din secolul al XVII-lea din Țara Românească, reiese faptul că în 14 tezaure și o descoperire izolată sunt prezenți și realii spanioli³³. Un număr destul de mare, dacă îl raportăm la cele 21 de tezaure și 23 de descoperiri izolate provenite din veacul al XVII-lea de pe întregul teritoriu românesc, depozite care au în componența lor și reali spanioli³⁴.

În urma analizei acestor tezaure am constatat că cel mai mare număr de reali provine din monetăriile de la Potosi, Mexic și Sevilla, fapt oglindit relevant și în tezaurul de la Dridu. Monetăria de la Potosi și-a început emisiunile după 1570, an în care a început construcția ei. Ștanțele pentru noile monede care urmau a fi emise aici au fost trimise în urma decretului regal dat de Felipe al II-lea în martie 1570, prin care se hotăra ca în toate părțile imperiului spaniol să se bată aceleași tipuri monetare. Acestea trebuiau să reprezinte pe avers scutul cu acvila bicefală încoronată a dinastiei hispano-habsburgice, iar pe revers - leii și turnurile Castiliei, între cantoanele unei cruci. Ștanțele, așa cum menționa viceregele Francisco de Toledo, au ajuns în același an, iar în 1572 sosesc aici de la monetăriile La Plata și Lima instalațiile și uneltele necesare baterii monedelor³⁵. Potosi, aflată într-o zonă bogată în minereu de argint, a fost timp de aproape un secol (între 1574-1651) cea mai productivă și la un moment dat singura monetărie din Peru. Activitatea atelierului a atins punctul culminant între anii 1580-1617. Acest fapt se oglindește și în tezaurele din România. În teritoriile noastre monedele din perioada lui Felipe al II-lea pătrund la sfârșitul secolului al XVI-lea, dar vor continua să circule și în veacul următor. Cel mai mare număr de monede spaniole emise la Potosi aflat în depozitele din Țara Românească datează însă din vremea domniei lui Felipe al III-lea, (vezi tabelul IV). În intervalul dintre anii 1617-1651 observăm o scădere a finetii și acurateții ștanțelor. Acest lucru se remarcă îndeosebi pe emisiunile din vremea lui Felipe al IV-lea. Din 1651 se încheie epoca baterii monedelor cu scutul încoronat al dinastiei Habsburgice, începută sub domnia lui Felipe al II-lea³⁶. Întrucât piața monetară fusese invadată de monede false și cu greutatea mult scăzută, vice-regii din Peru și Mexic au înlocuit imaginea armelor încoronate ale Spaniei cu reprezentarea coloanelor lui Hercule deasupra valurilor oceanului. Monedelor le-a fost inscripționată ca deviză cuvintele de triumf ale lui Carol Quintul - «Plus Ultra» - întregul semnificând întinderea puterii economice, politice și culturale a Regatului Spaniei în Lumea Nouă³⁷. Acest tip monetar a fost emis la Potosi încă 121 de ani, cu schimbări stilistice survenite în decursul anilor, iar în Mexic până în anul 1821. Emisiunea a

³³ Piuța Petrii, jud. Ialomița (1531-1623), Viișoara, jud. Teleorman (1530-1625), Stăvaru, com. Urzica, jud. Dolj (1447/1492-1636), Bradu, com. Tisău, jud. Buzău (1447/1492-1626), Săpoca, jud. Buzău (1598-1641), Dridu, com. Snagov, jud. Ialomița (1598-1665), Urziceni I, jud. Ialomița (1548-1667), Drănic, jud. Dolj (1621-16665) - descoperire izolată, Pietrele, com. Băneasa, jud. Giurgiu (1448/1481-1665), Braniște, com. Vânători, jud. Mehedinți (1595-1666), Găinești, jud. Dâmbovița (1584-1667), Slavești, fost Zlotești, com. Tătăraștii de Jos, jud. Teleorman (1598/1621-1621/1665), Ciupercenii Noi, jud. Dolj (1598-1665), Regiunea Oltenia, localitate necunoscută, (1556/1598-1621-1665), Budești, jud. Vâlcea (secolele XVI-XVII).

³⁴ Ana-Maria Velter și Constanța Știrbu, *Relații economice ale Țărilor Române cu Spania; circulația monedelor de argint cu valoare ridicată, emise de coroana spaniolă, pe teritoriul Țărilor Române în secolele XVI-XVII*, în RI, s.n. 15, 2004, 1-2, pp. 178-189.

³⁵ H. Grunthal și E. Sellschopp, *The coinage of Peru*, în Numismatischer Velag P. N. Schulten, Frankfurt am Main, 1978, pp. 31-37; K. A. Dym, *A new chronological tabulation of the early South-American coinage*, în Zeitschrift für Balkanologie, 22, 1986, 1, 9, p. 560; F. Braudel, *Mediterranean și lumea mediteraneană în epoca lui Filip al II-lea*, vol. III, București, 1986, p. 30, nota 1; Constanța Știrbu și Ana-Maria Velter, *Tezaurul monetar din secolele XVI-XVII descoperit la Pietrele, jud. Giurgiu; importanța așezării Pietrele*, Muzeul Județean Giurgiu, seria Numismatica, 1, București, 1996, pp. 8-9.

³⁶ H. Grunthal și E. Sellschopp, *The coinage...*, pp. 33-34.

³⁷ *Ibidem*, p. 35.

pătruns și a circulat și pe teritoriul României sub numele de «colonati» sau «stâlpari» până la mijlocul secolului al XIX-lea.

În tezaurul de la Dridu, ca de altfel în toate depozitele din România cuprinzând reali, se află și monede bătute în atelierul din Mexic. Larga răspândire a acestor emisiuni se datorează, pe de o parte, cantității mari de aur și argint gasită în minele de aici, iar pe de altă parte, faptului că în 1555 la mina din Pahuca, Bartolomé de Medina a descoperit un nou procedeu de amalgamare cu azot a metalelor. Acest procedeu a revoluționat mineritul din întreaga lume, iar Mexicul a devenit primul în producția de argint de pe glob³⁸. Acest procedeu a fost aplicat și la minele din Potosi începând cu anul 1571³⁹. Numărul mai mare de monede mexicane pătrunde în Europa în timpul domniei lui Felipe al II-lea, mai ales după inventarea preseii cu valțuri de către germani, aparatură care se aduce și în Mexic. De la sfârșitul secolului al XVI-lea și începutul secolului al XVII-lea moneda mexicană a devenit astfel mijloc de plată în multe țări europene⁴⁰. Astfel de emisiuni își fac apariția și pe piața Țării Românești alături de realii emiși în Spania, la sfârșitul domniei lui Felipe al II-lea. Ele vor continua să circule cu intensitate sporită în vremea domniei lui Felipe al III-lea și Felipe al IV-lea, (vezi tabelul III).

Tabelul III

Monedele Regatului Spaniei aflate în depozitele din secolul al XVII-lea descoperite pe teritoriul Țării Românești, grupate pe locul de emiterie

Nr.	Monetăria	Locul de descoperire	Nominal	Emitent	Încadrare cronologică	Exemplare
	Potosi					
1		Piua Petrii I, com. Giurgeni, Jud. Ialomița (1531-1623)	8 reali	Felipe III	1616, 1616-1617	2
2		Stavăru, com. Urzica, jud. Olt (1447/1492-1626)	8 reali	Felipe III	1616-1617	4
			6 reali	Felipe III	16161617 (3), 1621	4
			4 reali	Felipe III	1616-1617	5
			2 reali	Felipe III	1616-1617	1
3		Brad, com. Tisău, jud. Buzău (1447/1492-1636)	8 reali	Felipe III	1621	1
4		Săpoca, jud. Buzău (1598-1641)	8 reali	Felipe II	1575-1598	1
			8 reali	Felipe III	1616-1617	1
5		Dridu, com. Snagov, jud. Ilfov (1598/1621-1621/1665)	8 reali	Felipe III	înainte de 1616?	1
			8 reali	Felipe IV	1631-1632	1
6		Urziceni I, jud. Ialomița (1548-1667)	8 reali	Felipe III	înainte de 1616	1

³⁸ M. L. Munoz, *Historia numismatica del estado de Mexico*, Biblioteca Enciclopedia del Estado de Mexico, Mexico, 1975, pp. 14-15; J. J. R. Lorente, *Catalogo de los reales de a dos espanoles*, Madrid, 1965, p. 133; A. K. Craig, *First coins of the New World; Spanish colonial mint*, în *The coinage of Latin America and the Caribbean. An anthology*, Massachusetts, 1974, pp. 5-7.

³⁹ J. J. R. Lorente, *Catalogo de los reales...*, p. 134.

⁴⁰ M. L. Munoz, *Historia numismatica...*, p. 15.

7		Pietrele, com. Băneasa Jud. Giurgiu (1448/1481-1665)	8 reali	Felipe II	1572-1585 sau 1591-1598	1
			8 reali	Felipe IV	1646	1
8		Slăvești, com. Tătăraștii de Jos, jud. Teleorman (1598/1621 - 1621/1665)	8 reali	Felipe III	1616-1621	1
9		Oltenia, localitate necunoscută (1556/1598 - 1621-1665)	8 reali	Felipe III sau Felipe IV	1617-1632	1
			8 reali	Felipe III sau Felipe IV	1617-1621 sau 1621-1665	1
			8 reali	Felipe IV	1633-1640(5), 1641, 1633-1641 sau 1635-1647, 1636-1644	8
	Mexic					
1		Piua-Petri I, com. Giurgeni, jud. Ialomița, (1531-1623)	8 reali	Felipe III	1618-1621	2
			4 reali	Felipe III	1607	1
			2 reali	Felipe III	1618-1620	1
2		Stavăru, com. Urzica, jud. Olt (1447/1492 - 1626)	8 reali	Felipe III	1608(3), 1618-1620(2)	5
			4 reali	Felipe III	1606, 1612(3), 1613(3)	7
			2 reali	Felipe III	1606	1
3		Săpoca, jud. Buzău (1598-1641)	2 reali	Felipe II	1556-1598	1
			4 reali	Felipe III	1610	1
4		Dridu, com. Snagov, jud. Ilfov (1598/1621-1621/1665)	8 reali	Felipe III	înainte de 1616	1
			8 reali	Felipe III sau Felipe IV	înainte de 1606-1661	1
			8 reali	Felipe IV	1622-1661	1
5		Pietrele, com. Băneasa Jud. Giurgiu (1448/1481-1665)	8 reali	Felipe IV	1623 sau 1636, 1636-1661(2)	3
			2 reali	Felipe IV	1651-1652	1
6		Slăvești, com. Tătăraștii de Jos, jud. Teleorman (1598/1621 - 1621/1665)	8 reali	Felipe IV	1623-1636	1
7		Oltenia, localitate necunoscută (1556/1598 - 1621-1665)	8 reali	Felipe IV	1621-1628, 1621-1665(2)	3

			4 reali	Felipe IV	1621-1628	1
	Sevilla					
1		Piua-Petri I, com. Giurgeni, jud. Ialomița, (1531-1623)	8 reali	Felipe III	1598-1612	1
			4 reali	Felipe III	1612(3),1616-1617	4
2		Brad, com. Tisău, jud. Buzău (1447/1492-1636)	8 reali	Felipe II	1556-1598	1
			8 reali	Felipe III	1611	1
3		Dridu, com. Snagov, jud. Ilfov (1598/1621-1621/1665)	8 reali	Felipe III	1620 sau 1621	1
			8 reali	Felipe III sau Felipe IV	1599-1621 sau 1624-1648	1
			8 reali	Felipe IV	1627,1624-1648(2)	3
4		Pietrele, com. Băneasa Jud. Giurgiu (1448/1481-1665)	8 reali	Felipe IV	1624-1632 (2), 1636-1648	3
			4 reali	Felipe III	1612	1
			2 reali	Felipe IV	1624-1632	1
5		Slăvești, com. Tătăraștii de Jos, jud. Teleorman (1598/1621 - 1621/1665)	8 reali	Felipe III	1620	1
			8 reali	Felipe IV	1624-1648	1
9		Oltenia, localitate necunoscută (1556/1598 - 1621-1665)	8 reali	Felipe IV	1621-1628 (2), 1621-1665(4), 1623, 1624-1648, 1630-1639	9

Cum am mai amintit, la sfârșitul secolului al XVII-lea încep să circule pe teritoriul țării noastre și «*el columnario*» - *stâlparii*, în documentele românești - monede care au circulat în America, Africa, Asia, Extremul Orient, denumite și «*moneda de dos mundos*» sau de «*mundos y maris*». În țara noastră apar frecvent îndeosebi în descoperirile monetare datând din secolele XVIII și XIX, circulând până la instituirea sistemului monetar național.

Dintre emisiunile monetare ale Spaniei cele mai des întâlnite în depozitele noastre sunt exemplarele bătute importantul centru comercial Sevilla. Aici funcționa una dintre cele mai vechi monetării ale regatului. La Sevilla erau descărcate galioanele cu argint venite din Lumea Nouă, iar în monetăria de aici era ținută evidența numerarului sosit, tot aici păstrându-se și ștanțele pentru monedele ce se băteau în regat. Ea a rămas mult timp una dintre cele mai productive monetării din Spania⁴¹. Monedele emise la Sevilla se găsesc aproape în toate tezaurele de pe teritoriul Țării Românești.

Analiza depozitelor monetare din secolul al XVII-lea cuprinzând monede cu valori ridicate descoperite pe teritoriul României indică faptul că numărul cel mai mare de tezaure

⁴¹ O. G. Farres, *Historia de la moneda Espanola*, Madrid, 1959, pp. 237-238; J. J. R. Lorente, *Catalogo de los reales...*, pp. 87-88.

cuprinzând reali provine din Țara Românească și Dobrogea. Fenomenul este o consecință a fericitei lor amplasări geografice, la confluența unor importante rute comerciale care teceau din Transilvania și Moldova spre Imperiul otoman și invers. Constituit într-un univers economic aparte, Imperiul Otoman absorbea în epocă o impresionantă cantitate de monedă cu valoare ridicată. Făcând parte integrantă din Imperiu – cazul Dobrogei – sau fiind doar sub suzeranitatea lui – Țara Românească - economia acestora era orientată mai mult spre sud, având un rol preponderent în aprovizionarea Porții cu materie primă, mai ales oi, vite mari, produse animaliere, ș.a. Încă de la începutul secolului al XVII-lea în Imperiul Otoman și, mai ales, în capitala sa a fost înregistrată o creștere spectaculoasă a populației, cerințele economice ale acesteia fiind din ce în ce mai mari. Intensificarea legăturilor comerciale cu diferite state europene - Olanda, Anglia, Franța⁴² - s-a impus de la sine. Concurența lor a dus la decăderea rolului și importanței negoțului practicat cu marile orașe italiene și raguzane.

Realii au pătruns în țările române îndeosebi după încetarea conflictelor otomano-spaniole de la sfârșitul secolului al XVI-lea și după încheierea tratatului otomano-spaniol din anul 1580⁴³. Cantitarea mai mare de monede spaniole patrunse la sfârșitul secolului al XVI-lea și îndeosebi la începutul veacului al XVII-lea se datorează și faptului că reagalitatea spaniolă acorda negustorilor străini licențe pentru exportul de metale prețioase și mai ales de monede, pe care aceștia le plasau în Flandra, Statele germane, dar și în Imperiul Otoman, sau în ținuturile dependente de acesta, unde erau foarte solicitate⁴⁴. În această perioadă, de exemplu, Senatul Serenisimei Republici a emis un ordin potrivit căruia realii spanioli erau trimiși în Balcani în cantități uriașe, ca marfă⁴⁵. Numeroase documente din epocă amintesc măsurile luate pentru protejarea comerțului cu Imperiul Otoman și pentru tranzitarea mărfurilor spre Poarta otomana prin Țara Românească, precum și pentru protejarea negustorilor angajați în aprovizionarea Imperiului. De exemplu, în anul 1618 sultanul Osman al II-lea solicita domnitorului Țării Românești, Gavril Movilă, precum și zabiților dintr-o serie de schele de pe Dunăre - Rusciuc, Nicopole, Silistra, Vidin, Turtucaia - de a nu creia greutăți negustorului Grigore și oamenilor lui, care aduc în Imperiu oi și vite din Țara Românească, adunate din mai multe județe ale țării. În același document se arată că asemenea *surete* s-au mai dat și altor negustori, cum ar fi, de exemplu, surugiul Petru și oamenii lui, care au cumpărat cu banii lor 10.000 de oi din mai multe județe ale țării⁴⁶. Considerăm foarte posibil ca printre banii plătiți pentru aceste produse să fi fost și monede de argint cu valoare mare care circulau în Imperiu - taleri și reali. În susținerea supoziției noastre cităm un document din anul 1639, dat de Gheorghe I Rakoczi, principele Transilvaniei, în care se arată că pentru vânzarea a 5.000-6.000 de oi se cerea unui negustor otoman câte un real/taler pentru fiecare oaie, sau 12 dutce (tripli groși), dacă acesta venea în Transilvania, principele angajându-se să transporte animalele numai până la Dunăre⁴⁷. Într-un firman din 18 aprilie 1671, adresat cadiilor și tuturor dregătorilor aflați pe drumul dintre Istanbul și hotarul Țării Românești, li se cerea acestora să nu pună piedici celor care aduc oi - 45.000 de capete din Țara Românească⁴⁸. În aceeași perioadă de timp, din București au fost cumpărate și depozitate pentru a fi trimise la Istanbul 120 de cântare de unt topit (10300 kg) și brânză⁴⁹.

De asemenea Poarta a luat o serie de măsuri pentru protejarea negustorilor care aduceau sau duceau mărfuri cu corăbiile pe Dunăre⁵⁰. Iar dacă la începutul secolului aceste

⁴² Șt. Andreescu, *Problema închiderii Mării Negre...*, p. 135.

⁴³ J. Perez, *Histoire d'Espagne*, I, Ed. Fayard, Paris, 1996, p. 225.

⁴⁴ V. Vasquez de Prado, *Historia economica y social de Espana*, vol. III (*Los siglos XVI-XVII*), Madrid, 1978, p. 709.

⁴⁵ V. Vinaver, *Pregled istorije novta y Jugoslavenskim zemliana (XVI-XVIII vek)*, Beograd, 1970, p. 108, 121.

⁴⁶ T. Gemil, *Relațiile Țărilor Române...*, pp. 187-189, doc. 75.

⁴⁷ Șt. Meteș, *Relațiile Țării Românești...*, p. 160.

⁴⁸ T. Gemil, *Relațiile Țărilor Române...*, pp. 335-337, doc. 150.

⁴⁹ *Ibidem*, p. 338-340, doc 152.

⁵⁰ Vezi în acest sens o poruncă a sultanului Ahmed adresată domnului Țării Românești Radu Șerban, datând din ianuarie 1609, prin care-i cere să pedepsească pe cei care în zona lacului Bistreț au prădat corabia negustorului Hagi Huseyn care venea cu mărfuri de la Belgrad. Acesta aducea 2.000 coți de atlas, catifea, kemha, veselă pentru 20 de sofrale, 1.000 de galbeni lichizi, (T. Gemil, *Relațiile Țărilor Române...*, pp. 130-133, doc. 36).

porunci erau destul de blânde⁵¹, spre sfârșitul lui, în vremea domniei lui Constantin Brâncoveanu, au devenit extrem de severe. De exemplu, în iunie 1697 sultanul Mustafa al II-lea cerea domnitorului Constantin Brâncoveanu să asigure paza circulației pe întreg cursul românesc al Dunării, amenințându-l că «...dacă un singur om va avea de suferit pagube, nu va fi mulțumitor să despăgubești tu tot ce a fost jefuit și pierdut, ci vei fi ucis...»⁵².

Dar, bineînțeles că realii au ajuns în Țara Românească și pe alte căi și direcții. În anul 1624, de exemplu, este semnalată la Târgoviște, (oraș situat nu prea departe de comuna Dridu), o puternică asociație de negustori care, cu o caravană ce număra nu mai puțin de 100 de care, pornea cu mărfurile spre Lwov, străbătând Moldova⁵³. În anul 1640 - moment în care circulau și monedele care compun tezaurul de la Dridu - prelatul catolic Deodato Baksic menționa un grup de negustori greci stabiliți la Târgoviște care «*merg în fiecare an cu ceară la Veneția, alții se duc în Germania și Polonia și în toată Turcia și sunt negustori bogați și puternici*»⁵⁴. Desigur că pentru mărfurile vândute au obținut și monede de argint cu valoare ridicată, precum taleri și reali.

Deși documentele interne menționează mai rar realii, prezența lor în descoperirile monetare din Țara Românească, precum și în relatările călătorilor străini, sau însemnările aflate în documentele externe, în special în cele otomane, ne îndreptățesc să afirmăm că ei au avut un important rol în circulația monetară a Țării Românești, îndeosebi în comerțul internațional în care Principatele sunt din ce în ce mai mult antrenate în acest secol. Astfel, în 1630 negustorul venețian Locadello relatează că pentru achiziționarea cailor din țările române și transportul lor la Spalato, plățile au fost efectuate în reali și taleri⁵⁵. Paul de Alep, secretarul domnitorului Constantin Brâncoveanu, descriind Baia de Aramă de lângă Cozia, menționează că ocaua de aramă era vândută cu ½ reali și că datorită calității sale era comercializată în Imperiul Otoman, Trapezunt și Persia⁵⁶. Același autor menționează că minele de sare din Țara Românească dădeau un venit anual de 150.000 reali⁵⁷. Sarea era vândută nu numai în Imperiul Otoman ci și în diferite țări din Europa Centrală⁵⁸.

Uneori din lipsa monedelor cu valoare ridicată care erau cerute pentru plata haraciului, domnii țărilor române trimeteau mărfuri care se comercializau, iar din banii obținuți erau achitate divanului și diferiților demnitari din Imperiu sumele convenite. Semnificativă în acest sens este scrisoarea adresată în 1619 de principele Transilvaniei Gabriel Bethlen reprezentantului său la Constantinopol prin care-i cerea să comercializeze 200 de maji de mercur prin mediatori greci sau evrei, arătând că «*altfel nu putem face rost în niciun alt chip de bani de valoare*». În aceeași scrisoare este menționat că și voievozii Țării Românești și Moldovei «*satisfac Poarta cu oi, berbeci, unt, miere, orz și cu ce se poate*»⁵⁹.

Schimbul banilor și rentabilitatea comerțului au făcut ca în acest secol un număr tot mai mare de negustori, zarafi și cămătari străini, îndeosebi turci, greci și evrei să se stabilească în țările române. Fluctuațiile valorilor de la o zonă la alta, ca și de la o perioadă la alta, au adus însemnate câștiguri de bani celor care practicau o astfel de meserie.

⁵¹ Iolanda Tighilu, *Dunărea și «pax otomanica» în sec. XVI-XVIII*, în Rdl, 5, 1994, 11-12, pp. 1149-1153.

⁵² *Ibidem*, pp. 444-446, doc. 216.

⁵³ Șt. Andreescu, *Sultanul Jahja și Radu Vodă Mihnea, un episod din istoria Mării Negre în veacul XVII*, în Rdl, 2, 1991, 11-12, p. 683.

⁵⁴ *Călători străini în Țările Române*, vol. V, 1973, p. 35; Șt. Andreescu, *Problema închiderii...*, p. 136.

⁵⁵ Lia Lehr, *Comerțul Țării Românești și Moldovei în a doua jumătate a sec. XVI și prima jumătate a sec. XVII*, în SMIM, 4, 1960, p. 258.

⁵⁶ *Ibidem*, p. 246; *Călători străini despre țările române*, vol. VI, București, 1976, p. 202.

⁵⁷ Lia Lehr, *Comerțul Țării Românești...*, p. 226; *Călători străini...*, pp. 187-188.

⁵⁸ Vezi în acest sens porunca sultanului Ahmed I din anul 1609 adresată cadiilor și emirilor din schelele aflate între Vidin și Buda, de a nu permite vânzarea sării din Țara Românească în zone în care s-a obișnuit din vechime să se vândă cea din Transilvania, (T. Gemil, *Relațiile Țărilor...*, pp. 145-146, doc. 47).

⁵⁹ M. Spielman, *Izvoare și mărturii referitoare la evreii din România*, vol. II/1, București, 1988, pp. 200-201, doc. XXVI.

Tabelul IV

Echivalențe monetare în Imperiul Otoman, raportate la aspru⁶⁰

Perioada	Ducat venețian	Real spaniol	Taler olandez
1600	125	78	68
1618	150	100	?
1632	220	110	100
1641	168	80	70
1646	170	80	80
1655	175	90	90
1668	250	110	120
1676	300	125	120
1683	300	130	120
1691	300-400	120-160	120-160

*

Înainte de a încheia dorim să menționăm câteva date⁶¹ despre comuna Dridu, pentru a înțelege mai bine prezența acestor monede cu valoare ridicată, îngropate într-o perioadă de mari framântări petrecute în Țara Românească. Acest răstimp a fost marcat de sfârșitul domniei lui Matei Basarab, tulburat de răscoala seimenilor și dorobanților, de lupta antiotomană purtată de Mihnea al III-lea, de participarea Țării Românești, alături de trupele otomano-tătare, la confruntările armate din Transilvania, de înăsprirea dominației otomane, etc. Toate aceste tulburări au dus la crearea unei stări de nesiguranță ce a determinat ascunderea unor tezaure, cum este și cel de la Dridu-Snagov, în așteptarea unor vremuri mai bune.

Comuna Dridu este situată în câmpia Bărăganului, la confluența râurilor Prahova și Ialomița. Așezarea datează din antichitate. Săpăturile arheologice întreprinse pe teritoriul comunei au scos la lumină bordeie din secolele VIII-XI aparținând populației autohtone, făuritoare a «culturii Dridu», după ceramica striată, caracteristică, descoperită aici și răspândită pe o largă arie.

În perioada medievală, localitatea o găsim menționată drept moșie în plasa Znagov, aparținătoare mănăstirii Dealul. În documentele de epocă o regăsim înscrisă sub denumirile: *Dridu-Stupinele*, plasa Znagov, jud. Ilfov; *Dridu-Movila* sau *Dridul Dealului Cioflec*, sat care aparținea comunei Dridu-Sărindarele; *Dridu-Sărindar*, jud. Ilfov, comună care era formată din satele: *Dridu-Movila* și *Dridu-Snagov*. Astăzi așezarea figurează sub denumirea de comuna Dridu, jud. Ilfov și este formată din satele *Dridu fostul Didrich*, *Dridu-Snagov* și *Moldoveni*.

Cea mai veche mărturie documentară privind localitatea Dridu o găsim în anul 1464, octombrie 28, într-un document dat la București de către domnitorul Radu cel Frumos, prin care acesta întărește Mănăstirii Snagov și starețului Veniamin o seamă de sate - Frânghiești, Dobrușești, Izvorani, Turbați, Ghermănești, Grădiștea, Bârsești, Cărciumari, ș.a. precum și 4 mori la Didrich⁶². Faptul că localitatea dispunea la acea dată de patru mori ne face să presupunem că încă din acea epocă era un sat foarte bogat, cu o populație destul de numeroasă.

Același domnitor Radu cel Frumos semnează la Didrich la 28 iulie 1470 un document prin care acorda Mănăstirii Tismana, jud. Gorj o seamă de privilegii⁶³. Prezența domnitorului țării în acest loc ne ilustrează importanța acestei zone din apropierea viitorului mare oraș București.

⁶⁰ Tabel alcătuit după modelul celui întocmit de Ș. Pamuk în *A Monetary History of the Ottoman Empire*, Cambridge, 1999, p. 144.

⁶¹ Mulțumim și pe această cale generosului nostru prieten, distinsul cercetător Constantin Bălan, care, ca de atâtea ori de altfel, ne-a pus la dispoziție o bogată bibliografie.

⁶² DRH, B, I (1247-1500), pp. 215-219, doc. nr. 127.

⁶³ DRH, B, I, p. 23, nr. 137.

Un alt document, emis de Basarab cel Tânăr, datând din 23 martie 1482, în satul Gherghița, întărește Mănăstirii Snagov și năstăvnicului Eftimie sate, munți și patru mori la Didrich⁶⁴. Este interesant însă că din cuprinsul documentului rezultă că cele 4 mori din Didrich erau mult mai vechi: „...Și iarăși să fie sfintei mănăstiri 4 mori la Didrich, așa cum au fost și în zilele lui Vlad Voievod, și oricâte sate au avut grijă atunci de acele mori, acelea să aibe grijă și să le dregă și acum când se vor strica...”. În anul 1500 este amintit un negustor din Didrich care venea cu mărfuri la Brașov⁶⁵.

Localitatea Dridu este menționată și în timpul domniei lui Mircea Ciobanul și anume într-o *responsă* a rabinului Iosif Karo, dată la Nicopol la 8 septembrie 1559, în legătură cu uciderea la Dridov a unui evreu venit din sudul Dunării să încaseze o datorie de 10.000 de aspri⁶⁶. Prezența unui negustor din sudul Dunării, precum și suma datorată, destul de substanțială pentru acel timp, ne indică și ele prosperitatea locuitorilor din satul respectiv.

Importanța satului în veacul al XVII-lea reiese și dintr-un document dat de Radu Mihnea la Târgoviște în 15 iunie 1612 pentru întărirea stăpânirii mănăstirii Dealul peste satele Popoa, Solomonul, Vihorești, Călugăreni ș.a. Cu acest prilej sunt amintite și satele dăruite de Radu cel Mare, ctitorul mănăstirii Dealu: Prăjeștii, Dragomireștii, precum și satele dăruite de Basarab voievod (Laiotă cel Bătrân) anume: Didrihul, Călineștii, Fundenii, Bercenii și o parte din Stroești⁶⁷.

Același domnitor Radu Mihnea, într-un document dat la Târgoviște la 10 iulie 1614, întărește din nou toate satele mănăstirii Dealu, arătând că Dridihul, Călinești, Fundeni și Bercenii, parte din Stoești, fuseseră dăruite mănăstirii încă din vremea lui Radu Voievod (Radu cel Mare 1496-1508, ctitorul mănăstirii)⁶⁸. Faptul că satul, sau părți din sat, au fost dăruite celor două mari mănăstiri din zonă - Snagov și Dealu - ne sugerează că acesta era destul de râvnit pentru veniturile pe care le realiza.

Într-un document⁶⁹ din 12 ianuarie 1624 dat la Târgoviște de Alexandru Coconul voievod, acesta întărește o ocină în Maia - «...*partea Soficdii fiica lui Stoica din Ungureni...*» - cumpărată de Mihai Vodă cu 6.000 de aspri și dăruită mănăstirii Snagov. În același document se întăresc și alte ocine mănăstirii Snagov, cumpărate de egumenul Sava de la Gheorghe, fiul lui Stoica, precum și de la jupânița Frusina a lui Stoica din Ungureni, cu 40.000 de aspri. Se pare că aceste pământuri erau roditoare, căci sunt plătite sume substanțiale pentru ele.

Uneori în vânzările de moșii din împrejurimile localității, apar ca martori locuitori din comuna Dridu. Astfel, în august 1645 Pata și fii săi vând lui Borcea vornic 12 stânjeni de ocină la Stroești-Ialomița. Printre martorii participanți la vânzare se enumeră Stan și State din Dredov (Dridu, n.n.)⁷⁰; în anul următor, la 1 august 1646, la vânzarea satului Stroești către clucerul Udrea Doicescul, apare ca martor și Statie din Dridof (Dridu)⁷¹.

Localitatea destul de căutată și datorită poziției sale favorabile - în apropierea cursurilor Prahovei și Ialomiței. Stau mărturie două documente din timpul domniei lui Matei Basarab - perioadă în care a fost acumulat tezaurul nostru. Astfel, la 10 noiembrie 1646 Udrea, sluger din Doicești, cumpără un vad de moară de la Luca, egumenul mănăstirii Snagov, la Nemirești, «...*din jos de podul Dridofului...*», ca să-și facă mori, iar după moartea sa să fie ale mănăstirii. El dă în schimbul acestora 50 de oi⁷². Dacă ținem seama că un vad de moară în epocă

⁶⁴ DRH, B, I, pp. 288-292 și 584 (domnitorul Vlad Voievod a fost identificat cu Vlad Dracul (1436-1442; 1443-1446), vezi p. 291.

⁶⁵ N. Iorga, *Istoria comerțului românesc până la 1700*, Vălenii de Munte, 1915, p. 167.

⁶⁶ V. Eskenasy, *Izvoare și mărturii referitoare la evreii din România*, vol. I, București, 1986, pp. 34-35, doc. 42 (în continuare IMER).

⁶⁷ *Mănăstirea Dealul*, XI, orig. slav; DRH, B, ec. XVII, vol. II, (1611-1615), pp. 85-87, nr. 83; Maria Soveja, Doina Duca Tinculescu, Reghina Dragomir, *Catalog II, 1601-1620*, București, 1974, pp. 237-238, nr. 463.

⁶⁸ DIR, B, sec. XVII, vol. II (1611-1615), pp. 296-302, nr. 267; *Catalog II*, pp. 311-313, nr. 615.

⁶⁹ DIR, veacul XVII, B. Țara Românească, vol. IV, (1621-1625), București, 1954, pp. 371-372, nr. 380.

⁷⁰ *Catalogul documentelor Țării Românești din Arhivele Statului*, vol. VI, 1646-1649, întocmit de M. D. Ciucă, Silvia Vătafu Găitan, București, 1993, p. 113, nr. 249.

⁷¹ *Ibidem*, p. 222, nr. 570.

⁷² *Ibidem*, p. 250, nr. 651.

se vindea cu 5 lei și jumătate *bani gata*⁷³, observăm că valoarea tezaurului descoperit la Dridu era destul de mare pentru acele timpuri.

Într-un alt document emanat din cancelaria domnească de la Târgoviște la 6 mai 1652, Matei Basarab întărește slugerului Preda, fiul lui Buzincă, comis din Rădulești, ocină în Rădulești și o altă ocină în Maia - din apropiere de Dridu - partea cumpărată cu 20.000 de aspri de doamna Elina a lui (Radu) Șerban voievod, în timpul domniei lor (1602-1610), de la Maria și Preda, fiicele lui Stoica Matelea din Ungureni. Această ocină a fost dăruită de doamna Elina lui Buzincă comis, în timpul pribegiei ei în Țara Nemțescă «...*pentru dreapta și credincioasa lui slujbă*».

Matei Vodă întărește și zăpăsul doamnei Elina din 1623, stăpânire confirmată prin judecăți⁷⁴. Documentul ni se pare deosebit de relevant pentru istoria localității: faptul că însăși doamna țării cumpăra pământuri în această zonă, plătind pentru ele sume mari de bani, ne îndeamnă să presupunem că puteau fi realizate venituri substanțiale pentru investiția făcută. Pe de altă parte, doamna dăruiește aceste pământuri numai în vremuri de pribegie pentru serviciile aduse de slujitori devotați.

*

Așadar, tezaurul monetar descoperit la Dridu, chiar în condițiile în care presupunem că nu a fost recuperat în întregime, reprezintă o sumă considerabilă de bani. Varietatea speciilor monetare prezente în acest depozit fac dovada unor relații comerciale variate, indicând totodată existența la Dridu a unei localități cu o economie înfloritoare.

CATALOGUL TEZAUROLUI DE LA DRIDU-SNAGOV

AUSTRIA

1. Ferdinand al II-lea (1619-1637)

Taler, 1625

Av. * : FERDINANDVS : II . * D : - : G : R : I : S : A : G : HV : BO : REX :

Rv. ARCHID : AVS : DVX : - : BVR : CO : TYR : 1625 :

Atelier: St. Pölten, monetar: Edling

AR; ↑; 28,54 g; 43 mm; nr. inv. C. 4636/26. Stare de conservare: bună

Bibliografie: Miller, I, p. 6, II, p. 120.

2. Arhiducele Leopold (1619-1632)

Taler, 1632

Av. : LEOPOLDVS : D : G : ARCHIDVX : AVSTRIAE .

în câmp . 1 . 6 . 3 . 2 .

Rv. * DVX : BVRGVNDI – COMES : TIROLIS *

Atelier: Ensisheim, monetar: Christian Empel

AR; ↑; 28,62 g; 42,5 mm; nr. inv. C. 4636/1. Stare de conservare: foarte bună; ușor îndoită.

Bibliografie: Miller, II, p. 129; WCT/1984, p. 212, nr. 3355.

IMPERIUL ROMANO GERMAN

Prusia

3. Georg Wilhelm (1619-1640)

Taler, 1634

Av. * GEORG : WILH : D : G : MARCHI . BRAN : SAC : ROM : IMP : ARCHIC : EL : D : PRVS

⁷³ *Catalogul documentelor Țării Românești din Arhivele Statului*, vol. V, p. 562, doc. 1348 [Nada, fata banului Iano, cu sora și fiii lor, vând lui Constantin din Stăncești (Prahova) un vad de moară la Teleajen].

⁷⁴ *Catalogul documentelor Țării Românești din Arhivele Naționale*, vol. VII, 1650-1653, întocmit de M. D. Ciucă, Silvia Vătafu Găitan, Melentina Băzgan, București, 1999, pp. 236-237, nr. 675.

Rv. 34 . ANFANCK . BEDENCK . DAS . BNDE + 16

Atelier: Königsberg

AR; ⚭; 28,99 g; 44,5 mm; nr. inv. C. 4636/27. Stare de conservare: bună

Bibliografie: WCT/1984, nr. 6143.

PROVINCIILE UNITE ALE ȚĂRILOR DE JOS

Friesland

4. Taler-leu, f.a.

Av. MO . AR.PR . CON – FOE . BEL . FRI

Rv. . CONFIDENS . DNO . NON . MOVETVR .

Atelier: -

AR; ⚭; 26,77 g; 41,5 mm; nr. inv. C.4636/10. Stare de conservare: satisfăcătoare; uzată, cu puternice incizii.

Bibliografie: Delm., p. 200, nr. 854 var.

Utrecht

5. Taler-leu, 1629

Av. MO . ARG . PRO . CON – FOE BELG . TRAN

Rv. CONFIDENS . DON . NON . MOVETVR . 1629

Atelier: Utrecht

AR; →; 26,97 g; 41 mm; nr. inv. C.4636/11. Stare de conservare: satisfăcătoare; mult uzată.

Bibliografie: Delm., p. 198, nr. 843 var.

Westfriesland

6. Taler-leu, 1635

Av. MO . ARG . PRO . CON – FOE . BELG . WEST

Rv. * CONFIDENS . DNO . NON . MOVETVR . 1635

Atelier: (Hoom, Enkhuizen, Medemblik)

AR; ←; 27,22 g; 40,5 mm; nr. inv. C.4636/5. Stare de conservare: satisfăcătoare.

Bibliografie: Delm., p. 196, nr. 836.

7. Taler-leu, 1636

Av. MO . ARG . PRO . CON – FOE . BELG . WEST

Rv. * CONFIDENS . DNO . NON . MOVETVR . 1636

Atelier: (Hoom, Enkhuizen, Medemblik)

AR; ←; 27,00 g; 39,5 mm; nr. inv. C.4636/6. Stare de conservare: satisfăcătoare.

Bibliografie: Delm., p. 196, nr. 836.

8. Taler-leu, 1637

Av. MO . ARG . PRO . CON – FOE BELG . WESTF

Rv. * CONFIDENS . DNO . NON . MOVETVR . 1637

Atelier: (Hoom, Enkhuizen, Medemblik)

AR; ←; 27,03 g; 40 mm; nr. inv. C.4636/7. Stare de conservare: bună, ușor tocită pe margini.

Bibliografie: Delm., p. 196, nr. 836.

9. Taler-leu, 1637

Av. MO. ARG . PRO . CON – FOE . BELG . WEST

Rv. * CONFIDENS . DNO . NON . MOVETVR . 1637

Atelier: (Hoom, Enkhuizen, Medemblik)

AR; →; 27,22 g; 40 mm; nr. inv. C.4636/8. Stare de conservare: satisfăcătoare; uzată

Bibliografie: Delm., p. 196, nr. 836.

10. Taler-leu, 1638

Av. MO . ARG . PRO . CON – FOE . BELG . WEST

Rv. * CONFIDENS . DNO . NON . MOVETVR . 1638

Atelier: (Hoom, Enkhuizen, Medemblik)

AR; ↑; 27,20 g; 38x40 mm; nr. inv. C.4636/9. Stare de conservare: satisfăcătoare; uzată, „tunsă”

Bibliografie: Delm., p. 196, nr. 836.

Geldern

11. Taler-leu, 1637

Av. MO . ARG . PRO . CO – FOE . BELG . GEL .

Rv. CONFIDENS . DNO . NON . MOVETVR . 1637

Atelier: (Geldern)

AR; ⚡; 26,84 g; 40,5 mm; nr. inv. C.4636/12. Stare de conservare: satisfăcătoare; uzată, „tunsă”.

Bibliografie: Delm., p. 193, nr. 825 var.

12. Taler-leu, 1643

Av. MO . ARG . PRO : CO – (F)OE . BELG . GEL .

Rv. CONFIDENS . DNO . (N)O(N) . MOVETVR . 1643.

Atelier: (Geldern)

AR; ⚡; 26,95 g; 40,5 mm; nr. inv. C.4636/24. Stare de conservare: satisfăcătoare; uzată.

Bibliografie: Delm., p. 193, nr. 825.

13. Taler-leu, 1643

Av. MO . ARG . PRO . CO – FOE . BELG . GEL .

Rv. CONFIDENS . DNO . NON . MOVETVR . 1643

Atelier: (Geldern)

AR; ⚡; 27,06 g; 40,5 mm; nr. inv. C.4636/25. Stare de conservare: satisfăcătoare; uzată.

Bibliografie: Delm., p. 193, nr. 825 var.

14. Taler-leu, 1644

Av. MO . ARG . PRO . COI – FOE . BELG . GEL .

Rv. CONFIDENS . DNO . NON . MOVETVR . 1644

Atelier: (Geldern)

AR; ⚡; 26,80 g; 41 mm; nr. inv. C.4636/13. Stare de conservare: satisfăcătoare; uzată, „tunsă”.

Bibliografie: Delm., p. 193, nr. 825.

Zwolle

15. Taler-leu, 1644

Av. MO : ARG : CIVITA – ZWOL : A : L . IMP

Rv. * DAPCEM . DOMINE . IN . DIEBVS . NOST

în câmp 1-6-44

Atelier: (Zwolle)

AR; ⚡; 27,08 g; 42 mm; nr. inv. C.4636/2. Stare de conservare: satisfăcătoare; bună.

Bibliografie: Delm., p. 204, nr. 866a.

16. Taler-leu, 1648

Av. M(O) : ARG : CIVITA – ZWO : A : L . (I)MP :

Rv. * DA . PACEM . DOM . IN . DIEBVS . NOST . 1648

Atelier: (Zwolle)

AR; ⚡; 27,17 g; 41 mm; nr. inv. C.4636/4. Stare de conservare: satisfăcătoare; uzată.

Bibliografie: Delm., p. 204, nr. 866b var.

17. Taler-leu, 1648

Av. MO : ARG : CIVITA – ZWOL : A : L . IMP

Rv. * DA . PACEM . DOM . IN . IN . DIEBVS . NOST . 1648

Atelier: (Zwolle)

AR; ⚡; 27,01 g; 41,5 mm; nr. inv. C.4636/3. Stare de conservare: satisfăcătoare; uzată.

Bibliografie: Delm., p. 204, nr. 866b.

SPANIA

18. Felipe al III-lea (1598-1621)

PERU

8 Reali, înainte de 1616

Av. (PHILIPPVS D G HISPANIA)RVM

în câmp PR

Rv. (ET IN)D(I)ARV(M RE)X

Atelier: Potosi, monetar: R

AR; ⚡; 27,04 g; 40 mm; nr. inv. C.4636/20. Stare de conservare: nesatisfăcătoare; uzată, tunsă, îndoită.

Bibliografie: Pellicer, p. 162, nr. 662.

19. Felipe al IV-lea (1621-1665)

MEXIC

8 Reali, 1622-1661

Av. PHI(LIPP)VS (III) D(EI G 16??)

în câmp (M?)-8

Rv. H(ISPANIARVM) . ET IND(IARVM REX)

Atelier: Mexico, monetar: M?

AR; ↓; 27,42 g; 38,5x40 mm; nr. inv. C.4636/18. Stare de conservare: nesatisfăcătoare; mult uzată, tunsă, îndoită, cu incizii, martelată.

Bibliografie: Pellicer, p. 220-221, nr. 914-936.

20. Felipe al IV-lea (1621-1665)

PERU

8 Reali, 1631-1632

Av. (PHILIPPVS III D G HI)SP(ANIARVM ET)

în câmp P

Rv. (INDIARVM REX)

Atelier: Potosi, monetar: P

AR; ⚡; 27,03 g; 33x35 mm; nr. inv. C.4636/17. Stare de conservare: nesatisfăcătoare; uzată, tunsă.

Bibliografie: Pellicer, p. 216, nr. 882-883.

21. Felipe al III-lea (1598-1621)

SPANIA

8 Reali, 162(0) sau 162(1)

Av. PH(ILIPPVS III D G)

în câmp S D

Rv. (HISPANIARVM R)EX.162(0) sau 162(1)

Atelier: Sevilla, monetar: D

AR; ♄; 25,22 g; 36,5 mm; nr. inv. C.4636/14. Stare de conservare: nesatisfăcătoare; uzată, tunsă, martelată.

Bibliografie: Pellicer, p. 155-156, nr. 616-623; nu apare anul 1620 sau 1621.

22. Felipe al IV-lea (1621-1665)

SPANIA

8 Reali, înainte de 1627

Av. (PH)ILIPPVS III . D G

în câmp S R - III

Rv. (HI)SPA(N)IARV(M) REX (1)627

Atelier: Sevilla, monetar: R

AR; ⚡; 27,10 g; 35,5x42 mm; nr. inv. C.4636/15. Stare de conservare: nesatisfăcătoare; uzată, tunsă, îndoită, martelată.

Bibliografie: Pellicer, p. 184, nr. 760 var.

23. Felipe al IV-lea (1621-1665)

SPANIA

8 Reali, 1624-1648

Av. (PHILI)PP(VS III) D (G)

în câmp SR

Rv. (HI)SPA(NI)AR(VM REX 1)6(--)

Atelier: Sevilla, monetar: R

AR; →; 26,88 g; 38,5x40 mm; nr. inv. C.4636/16. Stare de conservare: nesatisfăcătoare; uzată, tunsă, îndoită, martelată.

Bibliografie: Pellicer, p. 184-185, nr. 760-773.

24. Felipe al IV-lea (1621-1665)

SPANIA

8 Reali, 1624-1648

Av. (PHILIPPVS IIII) D G

în câmp .SR-VIII

Rv. (HISPANIARVM REX 16--)

Atelier: Sevilla, monetar: R

AR; ⚭; 27,25 g; 33x34 mm; nr. inv. C.4636/28. Stare de conservare: nesatisfăcătoare; uzată, tunsă, martelată.

Bibliografie: Pellicer, p. 184-185, nr. 760-773.

25. Felipe al III-lea (1598-1621)sau Felipe al IV-lea (1621-1665)

MEXIC

8 Reali, înainte de 1606-1661

Av. (PHILIPPVS III DEI GRATIA 16--) sau (PHILIPPVS IIII DEI G 16--)

în câmp (M)

Rv. (HISPANIARVM ET INDIARVM REX) Atelier: Mexico, monetar: ?

AR; ⚭; 26,78 g; 39,5x45 mm; nr. inv. C.4636/19. Stare de conservare: nesatisfăcătoare; uzată, tunsă, îndoită, martelată.

Bibliografie: Pellicer, p. 161-162, nr. 651-661, sau p. 220-221, nr. 914 a-936.

26. Felipe al III-lea (1598-1621), sau Felipe al IV-lea (1621-1665)

SPANIA

8 Reali, 1599-1621, sau 1624-1648

Av. PH(---)G(---)

în câmp: S (?) - VIII

Rv. HISP(-)N(---)

Atelier: Sevilla (?), monetar: ?

AR; ⚭; 26,96 g; 34 mm; nr. inv. C.4636/21. Stare de conservare: nesatisfăcătoare; uzată, tunsă, îndoită.

Bibliografie: Pellicer, p. 154-157, nr. 613-643, sau p. 184-185, nr. 760-773.

27. Felipe al III-lea (1598-1621), sau Felipe al IV-lea (1621-1665)

SPANIA sau COLONII

8 Reali, 1600-1665

Av. PH(--)

în câmp: ?-VIII

Rv. HI(---)

Atelier: ?, monetar: ?

AR; ⚭; 27,53 g; 30,5x33 mm; nr. inv. C.4636/22. Stare de conservare: nesatisfăcătoare; uzată, tunsă, îndoită.

Bibliografie: Pellicer, p. 151-159, nr. 597-646, p. 161-164, nr. 651-673, sau p. 179-186, nr. 728-786, p. 216-222, nr. 882-939.

28. Felipe al III-lea (1598-1621), sau Felipe al IV-lea (1621-1665)

SPANIA sau COLONII

8 Reali, 1600-1665

Av. .(--I(--)

în câmp: ?-VIII

Rv. (--AR(--)

Atelier: ?, monetar: ?

AR; ⚭; 27,37 g; 34x36,5 mm; nr. inv. C.4636/23. Stare de conservare: nesatisfăcătoare; uzată, tunsă, îndoită, martelată.

Bibliografie: Pellicer, p. 151-159, nr. 597-646, p. 161-164, nr. 651-673, sau p. 179-186, nr. 728-786, p. 216-222, nr. 882-939.

The Dridu-Snagov Hoard, Ialomița County and Some Aspects of the Monetary Circulation in Wallachia during the 17th Century

The Dridu Hoard was discovered during the excavations undertaken at the Dridu-Snagov community reservoir's dam, nearby Dridu village and the Prahova River. The hoard was concealed in a 17 cm high clay jar, covered by a metal lid. Unfortunately, so far remains unknown the initial number of the coins contained by the hoard.

The parcel preserved at the collection of the Coin Room of the National History Museum of Romania consist of 28 silver coins of high value – thalers and reales – issued during 1599/1621 – 1621/1665, as following:

1. The Holly Roman Empire – Austria - 2 thalers - Ferdinand II, 1625, Archduke Leopold 1632;
2. The Holly Roman Empire - Brandenburg 1 thaler - George Wilhelm 1634; 3. The United Provinces of the Low Countries 14 lion-thalers - Friesland (without year), Utrecht 1625, Westfriesland 1635, 1636, 1637 (2), 1638, Geldern 1637, 1644, 1643 (2), Zwolle 1644, 1648 (2)
4. Spain - 11 coins of 8 reales: Felipe III - before 1616 Potosi (1), 1620 or 1621 Seville (1); Felipe IV - 1622-1661 Mexico (1), 1631-1632 Peru (1), before 1627 Seville (1), 1624-1648 Seville (2); Felipe III or Felipe IV - 1606-1661 Mexico (1), 1599-1621 or 1624-1648 Seville (1), 1600-1665 Spain or colonials (2).

The 28 coins cover a span of 44/66 years, the small parcel so far preserved from Dridu hoard closes during the sixth decade of the 17th century.

The structure of our hoard is quite typical for deposits this period's, when silver coins of larger value were in currency on the domestic monetary market of Wallachia. As it was previously proved, the thalers have entered the Wallachian monetary market during the second part of the 16th century, through commercial, military and politically channels. The Spanish reales also appeared on the market starting with the eighth decade of the same century.

Unlike the previous century, during the 17th century, the large silver issues of the United Provinces of the Low Countries – the lion-thalers, as well as the Spanish reales were prevailing among the high value coins on the monetary market of Wallachia. However, on this market, one could found some few issues struck in the German and Austrian territories of the Holly Roman Empire. Such a situation is witnessed too by the composition of the Dridu-Snagov hoard.

The thalers arrived on the Wallachian monetary market following several routes: by the commercial route linking Wallachia to the Balkans and the Mediterranean, from Central Europe, through Transylvania and from the Baltic area, by Poland, Russia and Moldavia.

Many thalers were diffused in Wallachia through the military payments, delivered by the Austrians during the wars against the Ottomans

Very soon after their diffusion in Wallachia, the high-value silver coins became the most largely used currency. The climax of their diffusion in this country was reached during the 1630's, during the Matei Basarab's reign. The thalers, as well as the reales were used in the payments of the taxes and tributes to the Ottoman Empire.

In conclusion, the coin hoard found at Dridu-Snagov, even supposed to be not entirely recovered, represents a considerably amount of money. The variety of monetary species comprised in this hoard proves the existence of extended commercial relations of the Country as well as the presence at Dridu village of a flourishing community.

Cat. 1

Cat. 2

Cat. 3

Cat. 4

Cat. 5

Cat. 6

Cat. 7

Cat. 8

Cat. 9

Cat. 10

Planșa I

Cat. 11

Cat. 12

Cat. 13

Cat. 14

Cat. 15

Cat. 16

Cat. 17

Cat. 18

Cat. 19

Cat. 20

Planșa II

Cat. 21

Cat. 22

Cat. 23

Cat. 24

Cat. 25

Cat. 26

Cat. 27

Cat. 28

Planșa III